

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15.01.1973, sp. zn. 1 Tz 62/72, ECLI:CZ:NS:1973:1.TZ.62.1972.1

Číslo: 8/1974

Právní věta: I. Osoba pachatele a okolnosti případu mohou zvýšit stupeň nebezpečnosti činu pro společnost do té míry, že i odcizení věci v hodnotě nižší než 100 Kčs může být trestným činem. II. Více trestných činů (přečinů) je v souběhu jen potud, pokud mezi spácháním časově prvního z nich a časově posledního z nich nebyl vyhlášen soudem prvního stupně odsuzující - byť nepravomocný - rozsudek za nějaký trestný čin (přečin). Činy spáchané po odsuzujícím rozsudku do doby jeho právní moci je nutno posoudit obdobně jako recidivu. III. I když poškozený neučinil návrh podle § 43 odst. 2 tr. ř., musí mu být soudem poskytnuta plná možnost uplatnění jeho práv uvedených v § 43 odst. 1 tr. ř. IV. Byl-li odvolacím soudem zrušen rozsudek jen ve výroku o trestu, nabývá výrok o vině právní moci vyhlášením rozhodnutí odvolacího soudu. Od tohoto dne běží, pokud jde o výrok o vině, lhůta uvedená v § 272 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 15.01.1973

Spisová značka: 1 Tz 62/72

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Krádež, Přestupky, Trestný čin

Předpisy: 150/1969 Sb. § 3 odst. 1 písm. a 140/1961 Sb. § 247 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu v Rakovníku ze dne 27. května 1971 sp. zn. 2 Ta 71/71 byl S. L. spolu s ml. Šl. L. a F. L. uznán vinným, že jednak spolu s ml. Šl. L. dne 28. listopadu 1970 v kavárně Sport v Novém Strašecí odcizili J. Z. nákupní tašku se salámem, cigaretami, čabajkou a pivem a 325 Kčs na hotovosti, čímž způsobili škodu nejméně 400 Kčs, jednak sám dne 18. února 1971 v Novém Strašecí vyhrožoval nožem v ruce správci ubytovny a zaměstnancům koleje Vysoké školy zemědělské. Byl odsouzen pro přečin podle § 3 odst. 1 písm. a) a § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. k trestu odnětí svobody v trvání 7 měsíců nepodmíněně v II. nápravně výchovné skupině.

K odvolání obviněného krajský soud v Praze usnesením ze dne 9. února 1971 sp. zn. 13 To 588/72 podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 a § 259 odst. 1 tr. ř. rozsudek soudu prvního stupně ohledně S. L. zrušil ve výroku o trestu a uložil soudu prvního stupně ve věci znovu jednat a rozhodnout. Důvodem zrušení napadeného rozsudku byla skutečnost, že jmenovaný byl odsouzen rozsudky okresního soudu v Žilině ze dne 17. srpna 1971 a 15. prosince 1971 a bylo třeba postupovat podle § 35 odst. 2 tr. zák.

Krajský soud, přezkoumává výrok o vině, ztotožnil se se skutkovými i právními závěry soudu I. stupně.

Okresní soud ve věci znovu jednal dne 18. května 1972, a to v senátě, a chybně uznal S. L. vinným v rozsahu shora uvedeném a uložil mu za použití § 35 odst. 1, 2 tr. zák. souhrnný trest odnětí svobody v trvání 1 roku nepodmíněně v II. nápravně výchovné skupině. Současně zrušil výroky o trestu v rozsudku okresního soudu v Žilině ze dne 17. srpna 1971 sp. zn. 2 Ts 599/71 a ze dne 15. prosince 1971 sp. zn. 1 Ts 840/71.

Krajský soud v Praze na základě nového odvolání obviněného zrušil napadeným usnesením ze dne 6. července 1972 sp. zn. 5 To 247/72 výrok o vině z rozsudku okresního soudu ze dne 18. května 1972, a to podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř., protože o vině bylo již dříve pravomocně rozhodnuto.

K stížnosti pro porušení zákona zrušil Nejvyšší soud ČSR usnesení krajského soudu v Praze ze dne 6. července 1972 sp. zn. 5 To 247/72 i rozsudek okresního soudu v Rakovníku ze dne 18. května 1972 sp. zn. 2 Ta 71/71 a přikázal okresnímu soudu, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozhodnutí krajského soudu v Praze není správné, pokud jde o výrok o vině přečinem proti majetku v socialistickém a osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. Obviněný S. L. přiznal, že navedl Šl. L., aby odcizil J. Z. v restauraci tašku; proto odlákal poškozeného k nálevnímu pultu, aby se Šl. L. mohl tašky a jejího obsahu zmocnit. Šl. L. se přiznal ve stejném směru. F. L. pak uvedl, že byl v nočních hodinách na nocležně probuzen S. L. a Š. L., kteří přinesli tašku, a potom všichni společně její obsah zkonsumovali.

Okresní soud v Rakovníku v řízení, které předcházelo jeho rozsudku z 27. května 1971 sp. zn. 2 Ta 71/71, náležitě však neobjasnil, zda obviněný se zmocnil též částky 325 Kčs, která měla podle návrhu prokurátora na potrestání být vedle nepochybně zjištěných potravin, piva a cigaret též součástí obsahu odcizené tašky. Jak obviněný S. L., tak spoluobviněný Šl. L. existenci jakýchkoliv peněz v tašce v objasňování popřeli; v objasňování o nich nevyověděl ani F. L. V hlavním líčení okresní soud nevyslechl nejen obviněné (S. Š. a F. L.), ale ani poškozeného J. Z., aby naznačený rozpor objasnil, a to ačkoli sám poškozený postupně uváděl vždy jinou částku peněz na hotovosti, které měly v tašce rovněž být; totiž orgánu konajícímu objasňování uvedl částku 325 Kčs, v písemném podání uvedl částku 650 Kčs a v podání z 1. prosince 1970 uvedl opět jinou částku, totiž 480 Kčs. Okresní soud tyto rozpory neodstranil, nepřezkoumal obhajobu obviněného, takže jeho zjištění, že součástí odcizeného obsahu tašky byla i peněžitá částka 325 Kčs na hotovosti, nemá dostatečné opory v provedeném dokazování, jak ukládá ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.

Okresní soud v Rakovníku podle názoru Nejvyššího soudu svým rozsudkem ze dne 27. května 1971 pochybil při právním posouzení žalovaného jednání obviněného S. L. bez ohledu na to, zda součástí obsahu odcizené tašky byla některá z peněžitých částek uváděných poškozeným. Výše skutečně způsobené škody je jen jedním z hledisek určujících stupeň nebezpečnosti spáchaného činu ve smyslu § 3 odst. 4 tr. zák., který je základním kritériem pro rozlišení přečinu proti majetku v socialistickém a v osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. a trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák., jejichž formální znaky - pokud činem nebyla způsobena škoda vyšší než 1500 Kčs - se vzájemně překrývají. Stupeň nebezpečnosti uvedeného jednání především zvyšuje podstatnou měrou osoba obviněného. Z provedených důkazů je patrné, že obviněný je mnohonásobný recidivista, před činem byl již šestnáctkrát odsouzen (naposledy v červnu 1969 pro trestný čin podle § 155 odst. 1 písm. a, b) tr. zák. k trestu odnětí svobody na jeden rok nepodmíněně) a z toho byl vícekrát odsouzen, popř. potrestán pro trestné činy proti majetku (naposledy v únoru 1968 pro trestné činy podle § 247 odst. 1, § 250 odst. 1 písm. a/ a § 132 odst. 1

písm. a/ tr. zák., kdy mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody na jeden rok).

Nelze pominout ani způsob provedení činu; byl to právě obviněný S. L., který dal podnět k odcizení tašky, upozornil na ni Šl. L. a poškozeného k umožnění krádeže odlákal k nálevnímu pultu. V té souvislosti nelze dále pominout, že obviněný neznal obsah tašky poškozeného; byl tedy srozuměn s odcizením jejího obsahu bez ohledu na to, jakou bude mít skutečnou hodnotu. Je proto spíše náhodou, že samotné potraviny, pivo a cigarety, které v ní mimo pochybnosti byly, měly skutečnou hodnotu něco přes 70 Kčs, nehledě k hodnotě samotné tašky.

Z uvedených důvodů jednání obviněného bez ohledu na to, zda jeho následkem byla způsobena škoda blízkící se pouze hodnotě 100 Kčs nebo škoda zvýšená o částku peněz v hotovosti, zakládalo již skutkovou podstatu trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. Okresní soud v Rakovníku (samosoudce) tedy pochybil, jestliže za uvedených okolností nepostupoval podle § 314c odst. 1 písm. e) tr. ř., když již okolnosti případu bezpečně zjištěné a prokázané nasvědčovaly (§ 160 odst. 1 tr. ř.), že tímto žalovaným jednáním se obviněný dopustil trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák. a nikoliv jen přečinu proti majetku v socialistickém a osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. a/ zák. č. 150/1969 Sb.

Krajský soud pak správně zjistil, že obviněnému byl uložen trest v rozporu s ustanovením § 35 odst. 2 tr. zák. a vyvodil z toho správný závěr, když tento výrok zrušil a přikázal soudu I. stupně řízení doplnit vyžádáním příslušných spisů a potom znovu ve věci rozhodnout.

Okresní soud v Rakovníku rozhodl pak rozsudkem ze dne 18. května 1972 tak, že znovu uznal obviněného vinným oběma uvedenými přečiny a uložil mu souhrnný trest v trvání jednoho roku. Zařadil jej do druhé nápravně výchovné skupiny a zrušil ve výrocích o trestu rozsudky okresního soudu v Žilině ze dne 17. srpna 1971 sp. zn. 2 Ts 599/71 a ze dne 15. prosince 1971 sp. zn. 1 Ts 840/71.

Tímto postupem porušil okresní soud zákon v několika směrech. Předně v ustanovení § 314a odst. 1 tr. ř., neboť jednal v senátě, ačkoli šlo vesměs o přečiny a nebylo třeba postupovat podle § 314a odst. 2 tr. ř. ani z toho důvodu, že bylo třeba uložit trest souhrnný, neboť předcházející tresty byly uloženy v řízení před samosoudcem. Dále porušil zákon v ustanovení § 123 tr. ř., protože znovu rozhodl o vině, ačkoli výrok o vině zůstal nedotčen usnesením krajského soudu ze dne 9. února 1972. Okresní soud měl do tohoto rozsudku pojmout toliko výrok o trestu a poukázat na souvislost s nedotčeným výrokem o vině.

Okresní soud v Rakovníku porušil zákon i výrokem o souhrnném trestu. Správně sice uvážil, že skutky, za které obviněnému ukládal trest, byly spáchány před vyhlášením obou výše uvedených rozsudků okresního soudu v Žilině, přehlédl však, že všechny přečiny, které byly obsahem obou rozsudků okresního soudu v Žilině a rozsudku okresního soudu v Rakovníku, nejsou v souběhu. V souběhu byly toliko přečiny spáchané podle rozsudku okresního soudu v Rakovníku, tj. 28. listopadu 1970 a 18. února 1971, a přečin proti majetku v socialistickém a osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 písm. a/ zák. č. 150/1969 Sb. spáchaný dne 28. srpna 1970, neboť o žádném z nich nebyl vyhlášen odsuzující rozsudek do vyhlášení rozsudku okresního soudu v Žilině z 17. srpna 1971 sp. zn. 2 Ts 599/71. Jen ve vztahu k tomuto rozsudku mohl okresní soud v Rakovníku uložit souhrnný trest. Nemohl tak učinit ve vztahu k rozsudku okresního soudu v Žilině ze dne 15. prosince 1971 sp. zn. 1 Ts 840/71, protože skutek, za který byl obviněný tímto rozsudkem odsouzen, byl spáchán dne 20. září 1971, tedy po vyhlášení rozsudku okresního soudu v Žilině ze dne 17. srpna 1971 sp. zn. 2 Ts 599/71, takže nebyl v souběhu se skutkem ze dne 28. srpna 1970. Na tom nic nemění, že v té době (20.9.1971) nebyl rozsudek okresního soudu v Žilině ze 17. srpna 1971 dosud v právní moci. Podle § 35 odst. 2 tr. zák. je totiž pro uložení souhrnného trestu rozhodné vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně.

Zákon porušil v ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák. i krajský soud v Praze usnesením ze dne 6. července 1972 sp. zn. 5 To 247/72, když z podnětu odvolání obviněného ponechal beze změny vadný výrok o souhrnném trestu, ač na tuto vadnost v odůvodnění svého usnesení správně poukázal. Krajský soud měl za to, že ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. mu brání, aby pochybení okresního soudu napravil, protože by to podle jeho názoru vedlo ke zpřísnění uložených trestů. Tento názor není správný. Ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. zakazuje odvolacímu soudu uložit obviněnému přísnější trest, nebylo-li podáno odvolání prokurátora v neprospěch obviněného, nebrání však tomu, aby vadný výrok o trestu byl zrušen a nahrazen za respektování zákazu reformationis in peius výrokem novým.

Krajský soud v Praze svým usnesením porušil zákon i v ustanovení § 258 odst. 1 písm. d/, odst. 2 tr. ř., když podle tohoto ustanovení zrušil v napadeném rozsudku okresního soudu v Rakovníku výrok o vině a jinak odvolání obviněného zamítl. Ustanovení § 258 odst. 1 písm. d/ tr. ř. je důvodem k zrušení rozsudku, bylo-li rozsudkem porušeno ustanovení trestního zákona. Okresní soud v Rakovníku sice porušil trestní zákon v § 35 odst. 2, ale nikoli opakováním výroku o vině, nýbrž výrokem o trestu. Opakováním výroku o vině porušil okresní soud ustanovení § 123 tr. ř., což je vadou rozsudku ve smyslu § 258 odst. 1 písm. b/ tr. ř. Touto vadou trpěl celý rozsudek okresního soudu, neboť ani výrok o trestu neodpovídal § 123 tr. ř. a měl jej tedy krajský soud zrušit v celém rozsahu a nikoli jen z části podle § 258 odst. 2 tr. ř.

V řízení předcházejícím napadenému usnesení krajského soudu v Praze byl porušen zákon i v ustanovení § 46 tr. ř. tím, že poškozený J. Z. nebyl předvolán k hlavnímu líčení dne 12. května 1971 jako svědek a poškozený obsílkou (vzor č. 10a), nýbrž jen jako svědek, přičemž mu obsílka doručena nebyla, k hlavnímu líčení dne 27. května 1971 a dne 18. května 1972 pak vůbec předvolán ani o něm vyrozuměn nebyl. Nebyl vyrozuměn ani o veřejných zasedáních krajského soudu dne 9. února 1972 a dne 6. července 1972. Vyrozuměn měl být, i když nenavrhl podle § 43 odst. 2 tr. ř., aby soud uložil obviněným nahradit škodu.

Nejvyšší soud ČSR proto vyslovil porušení zákona, jak výše uvedeno. Návrhu generálního prokurátora, aby byla zrušena všechna rozhodnutí soudů obou stupňů, mohl Nejvyšší soud vyhovět jen z části. Podle § 269 odst. 1 tr. ř. se nedotýká výrok o porušení zákona právní moci rozhodnutí, o něž jde. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. zruší Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí nebo jeho část, popř. též vadné předcházející řízení, jestliže byl porušen zákon v neprospěch obviněného; v tom případě není vázán žádnou lhůtou. Nebyl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, může Nejvyšší soud postupovat podle § 269 odst. 2 až § 271 tr. ř. jen tehdy, navrhl-li to generální prokurátor ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí a rozhodl-li Nejvyšší soud do tří měsíců od jejího podání (§ 272 tr. ř.).

Lhůta šesti měsíců k návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí stížností pro porušení zákona byla zachována jen ve vztahu k usnesení krajského soudu v Praze ze dne 6. července 1972. Tímto usnesením bylo pravomocně rozhodnuto již jen o trestu, když rozhodnutím krajského soudu v Praze ze dne 9. února 1972 byl zrušen výrok o trestu obžalovaného v rozsudku okresního soudu v Rakovníku ze dne 27. května 1971 a okresnímu soudu bylo uloženo, aby o trestu znovu jednal a rozhodl. Nejvyšší soud tedy mohl podle § 269 odst. 2 a § 272 tr. ř. napadené usnesení zrušit, pokud jím byl porušen zákon při uložení trestu.

Jinak je tomu stran výroku o vině. O vině bylo pravomocně rozhodnuto usnesením krajského soudu v Praze ze dne 9. února 1972, jímž byl výrok o vině obsažený v rozsudku okresního soudu v Rakovníku ze dne 27. května 1971 ponechán beze změny. Protože tímto usnesením nebyl porušen zákon jen v neprospěch obviněného, nelze ke stížnosti pro porušení zákona podané po lhůtě 6 měsíců od právní moci toto rozhodnutí zrušit. Ve vztahu k usnesení krajského soudu ze dne 9. února 1972 nejde tedy o případ § 269 odst. 2 tr. ř., který předpokládá, že napadeným rozhodnutím byl porušen zákon výlučně v neprospěch obviněného; jinak ke zrušení rozhodnutí může dojít jen při zachování lhůt uvedených v

§ 272 tr. ř.

Nejvyšší soud nesdílí názor, jemuž nasvědčuje návrh stížnosti pro porušení zákona, že za pravomocné rozhodnutí v této věci lze považovat teprve napadené usnesení z 6. července 1972. Za pravomocné rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 266 odst. 1 tr. ř. je nutno považovat i rozhodnutí, jímž byla věc vyřízena jen částečně, např. proto, že rozhodnutím soudu druhého stupně byl zrušen jen některý oddělitelný výrok. Takovou částečnou právní moc připouští výslovně ustanovení § 139 odst. 2 tr. ř. v případech tam uvedených a lze ji dovodit i z některých dalších ustanovení trestního řádu. Podle § 139 odst. 1 písm. b/ pododst. cc/ tr. ř. je rozsudek pravomocný a nestanoví-li zákon něco jiného, i vykonatelný, jestliže podané odvolání bylo zamítnuto. Podle § 258 odst. 2 tr. ř. lze k odvolání zrušit rozsudek jen v části, která je vadná, pokud ji lze oddělit od ostatních. V takovém případě je nutno považovat odvolání za zamítnuté jen v té části rozsudku, která zrušena nebyla, a tato část právního rozsudku tím nabývá právní moci, neboť ji nelze již změnit řádným opravným prostředkem. Okamžik, kdy část rozsudku takto nabývá právní moci, je rozhodný i pro počátek lhůty uvedené v § 272 tr. ř. Nelze proto v neprospěch obviněného zrušit rozhodnutí o vině přečinem proti majetku v socialistickém a osobním vlastnictví.

Nejvyšší soud proto vyslovil porušení zákona, jak je výše uvedeno, a zrušil usnesení krajského soudu ze dne 6. července 1972. Zrušil i rozsudek okresního soudu v Rakovníku z 18. května 1972, neboť již tímto rozsudkem byl zákon porušen výrokem o souhrnném trestu a výrokem o vině, o které bylo rozhodnuto pravomocně již usnesením krajského soudu v Praze z 9. února 1972.

Na okresním soudu (samosoudci) bude, aby obviněnému znovu uložil za přečiny, o nichž stran viny obviněného bylo v tomto řízení již pravomocně rozhodnuto, trest, a to ve vztahu k rozsudku okresního soudu v Žilině ze dne 17. srpna 1971 sp. zn. 2 Ts 599/71 jako souhrnný (§ 35 odst. 2 tr. zák.) v rámci zákonné trestní sazby stanovené za přečiny podle § 3 odst. 1 zák. č. 150/1969 Sb. a s dodržáním podmínky uvedené v § 35 odst. 2 větě třetí tr. zák.